

a zároveň pozitivne zhodnotili priebeh konanej udalosti, ktorá prispieva k rozvoju právnej vedy a nachádza svoje miesto aj v priestore aplikačnej praxe. Rovnako srdečne pozvali účastníkov Jesennej školy práva 2013 na budúcoročné podujatie, ktoré sa uskutoční v jesenných mesiacoch roka 2014.

JUDr. Lukáš Cisko

Bc. Tomáš Martaus

Právnická fakulta Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

Zpráva z konference „Postavení podnikatele v závazkověprávních vztazích“

Dne 22. 11. 2013 se na půdě Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze uskutečnil v pořadí již druhý ročník mezinárodní vědecké konference studentů doktorského studia z oboru obchodního práva a mezinárodního práva soukromého. Organizátoři konference z katedry obchodního práva Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze tak úspěšně navázali na záměr založit tradici pravidelných podzimních doktorandských konferencí, v rámci nichž je dán doktorandům prostor pro setkání a diskusi nad aktuálními tématy v jejich oboru studia.

Tento ročník nesl název „*Postavení podnikatele v závazkověprávních vztazích*“. Jak už sám název napovídá, konference se soustředila na otázky práva obligačního a na specifické postavení podnikatele v rámci vztahů tímto právem regulovaných. Téma konference bylo zvoleno záměrně, a to ze dvou důvodů. Jedním byla snaha zavést do výše sledované tradice podzimních doktorandských konferencí zvyk pravidelného střídání témat z práva korporálního a z práva závazkového. S ohledem na tento záměr byl vybrán výše uvedený název konference, když první ročník byl zaměřen na odpovědnost a ručení v právu obchodních společností. Druhým, klíčovým důvodem pro volbu tematického zaměření konference, byla rekodifikace českého soukromého práva, zejména blížící se účinnost nového občanského zákoníku. Ten, jak známo, přináší nespočet novot, mimo jiné právě do práva obligačního. Nejen že odstraňuje dualismus závazkového práva, ale rovněž mění základní koncepci a pravidla podnikání v tuzemsku. Potřeba diskutovat změnu právního paradigmatu tak byla velice aktuální. Konference si proto kladla za cíl dát účastníkům prostor vyjádřit se k řadě otázek, které tato zásadní změna vyvolává.

Úvodní zahajovací řeč patřila, stejně jako v loňském roce, vedoucí katedry obchodního práva Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze *prof. JUDr. Stanislavě Černé, CSc.* Poté již následovala jednotlivá vystoupení celkem 12 účastníků konference z českých a slovenských právnických fakult.

Úvodní příspěvek přednesla *Mgr. Žofia Šuleková* z Právnické fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košicích. Předmětem jejího zájmu bylo postavení obchodní společnosti v závazkových právních vztazích předtím, než vznikne. Ve svém příspěvku se podrobně zabývala třemi otázkami. První z nich byla otázka právního režimu závazkových právních vztahů učiněných jménem dosud nevzniklé společnosti. Připomněla, že ve slovenském právním řádu se v návaznosti na dvojí úpravu rozlišují dva režimy závazkových právních vztahů, a to tzv. obchodněprávní a občanskoprávní. Po bohaté argumentaci dospěla k odpovědi, že takové závazkové právní vztahy budou podléhat obchodněprávnímu režimu za stejných podmínek, jako kdyby byla stranou obchodní společnost již vzniklá. Další otázkou, s níž se ve svém příspěvku vypořádala, byl režim odpovědnostních závazkových právních vztahů, pokud některý ze zakladatelů znemožní vznik společnosti. I zde dospěla k závěru o obchodněprávním režimu těchto závazkových právních vztahů. V poslední části se věnovala vymezení okruhu osob oprávně-

ných podle slovenské právní úpravy jednat jménem společnosti před jejím vznikem. Přitom upozornila na nesoulad slovenské právní úpravy s evropským právem.

Následující příspěvek *Mgr. Moniky Tiché* z Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně byl věnován analýze ustanovení § 196a obchodního zákoníku a jeho odrazu v rekodifikované právní úpravě. Vystupující úvodem vymezila základní účel diskutovaného ustanovení spočívající v ochraně obchodní společnosti před obchody uskutečněnými na úkor majetkové podstaty společnosti. Poté konstatovala, že nová právní úprava pravidla zakotvená v obchodním zákoníku nepřebírá a nahrazuje je řadou institutů majících svůj myšlenkový základ v pravidlech dobré správy a řízení společnosti (*Corporate Governance*). Z těchto institutů vystupující blíže rozebrala pravidla o střetu zájmů obsažená v zákoně o obchodních korporacích, u nichž zdůraznila jejich odlišný věcný rozsah oproti úpravě ustanovení § 196a obchodního zákoníku, jakož i lišící se následky jejich porušení. V diskuzi, která se po tomto příspěvku rozhořela, bylo mimo jiné poukázáno na souvislost mezi zákonnou úpravou konkurenčního jednání člena orgánu společnosti a pravidly o střetu zájmů. Uplatní-li se vůči členu orgánu společnosti zákonná domněnka povolení konkrétní konkurenční činnosti, není tím člen orgánu v tomto rozsahu nijak vyvázán z plnění povinností vyplývajících z pravidel o střetu zájmů. Lze tak dojít k závěru, že poté, co bude určité konkurenční jednání člena orgánu společnosti povoleno, bude možné mu s odkazem na pravidla o střetu zájmů (splní-li člen orgánu svou informační povinnost) pozastavit výkon funkce (bude-li v důsledku jeho konkurenčních aktivit hrozit zájmový střet), případně mu určité právní jednání zakázat.

Jako další vystoupil *JUDr. Marko Deák* z Právnické fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košicích s příspěvkem na téma Projev vůle kapitálové obchodní společnosti v závazkových vztazích. Vystupující účastníkům poutavě přiblížil teoretické pojetí kapitálové obchodní společnosti a v rámci výkladu o dualismu v pojetí obchodní společnosti (nexus obligací či subjekt práva) zdůraznil její základní atribut, jímž je právní subjektivita. Sjednocující linkou jeho příspěvku byla otázka, jakým způsobem kapitálová obchodní společnost projevuje svou vůli navenek v právních vztazích. Pro srovnání uvedl několik zahraničních koncepcí jednání obchodní společnosti, a to zejména německou (koncept *organschaftliche Vertretung*), anglickou (teorie mandátu), francouzskou a švýcarskou (obě vystavěné na principu obdobném konceptu německému). V závěru příspěvku vystupující nastínil změnu v pojetí jednání v České republice, kdy se obecně opouští přímé jednání právnických osob a nahrazuje se německou koncepcí zastoupení. Diskuze, která na příspěvek navázala, rozvedla v souvislosti s vystupujícím zmíněnou fikční teorií (k níž se nově české právo přiklání) otázku přičitatelnosti jednání členů orgánů právnické osobě. Jedním z posluchačů byla přitom vyslovena pochybnost ohledně aplikace ustanovení nového občanského zákoníku, dle něhož zákon určí případy, kdy členové orgánů právnické osoby nahrazují její vůli. Posluchač svůj závěr opřel o argument, že není-li právnická osoba nadána vlastní vůlí a není-li tak schopna ji sama projevovat navenek, nemohou takovou neexistující vůli členové jejich orgánů nahrazovat. Diskutující však v otázce přičitatelnosti jednání členů orgánů, na níž lze navázat otázku, zda lze považovat členy orgánů za zákonné zástupce (když korporaci coby fikci nelze zastupovat), nenalezli shodu.

JUDr. Jaromír Kožíak z Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně obohatil konferenci o příspěvek s názvem Chiméra pravidla podnikatelského úsudku. Vystupující úvodem nastínil podobu tohoto nově výslovně upraveného pravidla v zákoně o obchodních korporacích. Zdůraznil poté základní cíl pravidla, jímž je ochrana členů orgánů obchodních společností před negativními následky podnikatelského rizika spojeného s jejich rozhodnutími. Vystupující poutavě vyložil původ jím analyzovaného pravidla (*business judgment rule*) v jurisdikci amerického státu Delaware a zdůraznil odlišnosti mezi tamním pojetím a nově kodifikovaným pojetím českým (výslovně například upozornil na rozdílnost v tom, které osoby

nesou důkazní břemeno o tom, zda člen orgánu jednal s náležitou péčí). Po úvodní polemice o samotné potřebě zavádět v českém právním prostředí takového pravidlo, se vystupující ve výkladu přesunul ke stěžejní části svého vystoupení, již byla zevrubná kritika českého znění pravidla podnikatelského úsudku v zákoně o obchodních korporacích. Vystupující se zvláště pozastavil nad formulací ustanovení § 51 odst. 1 zákona o obchodních korporacích, která navozuje dojem, že pravidlo pouze upřesňuje standard péče řádného hospodáře tak, jak je definovaný v novém občanském zákoníku (§ 159 odst. 1 nového občanského zákoníku) a ne-naplnění jeho podmínek povede vždy k závěru o porušení povinnosti jednat péčí řádného hospodáře. Takové chápání diskutovaného pravidla vystupující odmítl a přiklonil se naopak k jeho chápání jako vyvratitelné domněnky jednání s péčí řádného hospodáře. V rámci následné diskuze bylo pravidlo podnikatelského úsudku zasazeno do širšího kontextu a bylo mimo jiné konstatováno, že německá forma pravidla, již se tuzemská úprava inspirovala, a která čerpala z britského pojetí *duty of care*, je nyní sama v Německu předmětem kritiky.

Příspěvek zabývající se smlouvou o výhradním prodeji a volným pohybem zboží následně přednesl *JUDr. Martin Husár, D.E.S.* z Právnické fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košicích. Ve svém vystoupení podrobil detailnímu rozboru právní úpravu smlouvy o výhradním prodeji ve slovenském obchodním zákoníku, která byla obdobná úpravě (české platné před přijetím nového českého občanského zákoníku). V úvodu nastínil historický vývoj pravidel o výhradním prodeji a možnosti mezinárodní distribuce zboží. Následně zasadil problematiku smluvních ujednání o výhradním prodeji do rámce práva mezinárodního a upozornil na ojedinělost svébytné úpravy tohoto smluvního typu v členských státech Evropské Unie (úpravu má pouze Belgie, Slovensko a do 31. 12. 2013 ji měla též Česká republika). Poté se již věnoval samotné úpravě smlouvy o výhradním prodeji ve slovenském právu. Vyjmenoval a blíže popsal její jednotlivé náležitosti (písemnou formu, vymezení oblasti a druhu zboží, na které se smlouva vztahuje). V závěru svého vystoupení se věnoval rovněž novému českému občanskému zákoníku (který zvláštní úpravu tohoto smluvního typu neobsahuje) a právu evropskému.

V následujícím, prakticky zaměřeném příspěvku, se *Mgr. Jana Šváblová* z Právnické fakulty Univerzity Karlova v Praze zabývala problematikou postavení podnikatele v leasingové společnosti dle nového občanského zákoníku. Úvodem zdůraznila specifika podnikání v oblasti poskytování leasingových a spotřebitelských úvěrů, splátkových prodejů a jiných nebankovních produktů, přičemž vyzdvihla zvláště zvýšené požadavky na smluvní dokumentaci, správu pohledávek a jejich zajištění či prevenční povinnost vůči slabší smluvní straně. Následně se věnovala charakteru smluv běžně uzavíraných leasingovými společnostmi, konkrétně se přitom zaměřila na leasingovou smlouvu (která i s přijetím nového občanského zákoníku zůstává smlouvou nepojmenovanou) a smlouvu o úvěru. Jádrem vystoupení tvořila specifika smluvní dokumentace leasingových společností. Všeobecné obchodní podmínky, smlouvy uzavírané adhezním způsobem, neúměrné zkrácení, zákaz lichevních smluv i smlouvy uzavírané se spotřebiteli – všech těchto bodů se vystupující dotkla s odkazem na jejich zachycení v textu nového občanského zákoníku. V závěru vystupující zaměřila svou pozornost na základní druhy zajištění pohledávek v leasingových smlouvách, mezi které zařadila ručení, finanční záruku, smluvní pokutu, uznání dluhu, zástavu a zajišťovací převod práva.

Na to navázal *Ing. Mgr. Radek Ruban* z Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně s příspěvkem nesoucím název K vybraným otázkám obchodního zastoupení. V úvodu se pozastavil nad skutečností, že obchodní zastoupení, ač v praxi hojně využívané, nebudí odpovídající zájem mezi odbornou veřejností a doktrína se jím tudíž nijak zásadně nezabývá. Než přikročil k výkladu o české právní úpravě, neopomněl posluchače provést unijní úpravou obchodního zastoupení. Poukázal mimo jiné na odlišné vymezení obchodního zástupce

v příslušné unijní směrnici (86/653/EHS) a v novém českém občanském zákoníku. Dále si s pomocí judikatury Soudního dvora EU kladně zodpověděl položenou otázku, zda unijní právo aplikovat na obchodní zástupce, kteří zprostředkovávají či pro zastoupeného jeho jménem a na jeho účet uzavírají obchody, jež nespočívají v prodeji a nákupu zboží. V další části svého příspěvku vystupující upřel svou pozornost na řešení otázky, zda může být s ohledem na právní úpravu v novém občanském zákoníku obchodním zástupcem též právnická osoba. I na tuto otázku si odpověděl kladně. Závěrem svého příspěvku vyjevil vystupující své úvahy ohledně nezávislosti obchodního zástupce. Položil si otázku, bude-li se aplikovat ustanovení § 2484 nového občanského zákoníku pro případy, kdy bude obchodním zástupcem právnická osoba, zvláště půjde-li o podnikatelské seskupení (tedy bude-li se zákaz daný odkazovaným ustanovením vztahovat i na členy orgánů právnické osoby, která sama bude členem orgánu jiné právnické osoby). Extenzivním výkladem zákazu souběhu výkonu funkce v orgánech, které zastoupeného mohou zavazovat, s obchodním zastoupením téže osoby, došel k závěru, že ustanovení bude aplikovatelné i pro případy podnikatelských seskupení a zákaz obsažený v ustanovení § 2484 nového občanského zákoníku tak nelze obcházet skrze založení právnické osoby.

Zajímavé postřehy z problematiky postavení podnikatele jako koncesionáře a právních vztahů z toho vyplývajících předstřel *Mgr. Ing. Ivo Macek*, rovněž z Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. Svůj příspěvek rozdělil do několika částí. V první části vymezil pojem koncese jako privilegium pro realizaci konkrétní činnosti ve prospěch daného subjektu. V další části zevrubněji hovořil o koncesionáři tak, jak jej vymezuje koncesní zákon a nastínil rovněž podmínky veřejné obchodní soutěže definované v novém občanském zákoníku (přičemž je shledal obdobné dřívější úpravě v zákoníku obchodním). Následující část vystoupení se dotkla přístupu koncesionáře k přeshraničním transakcím. Zde jako problematické vystupující shledal získání dokladů pro prokázání kvalifikace v koncesním řízení subjektem, jenž má sídlo ve státě, se kterým nemá Česká republika uzavřenu bilaterální dohodu o uznávání dokladů. Závěrem mimo jiné kriticky zhodnotil unijní regulaci koncesního řízení a navrhl některá dílčí řešení nerovného přístupu zahraničních a tuzemských podnikatelů k účasti na koncesním řízení prostřednictvím zjednodušení celého procesu posuzování kvalifikace, a to např. ve spojení se zavedením jednotného evropského seznamu kvalifikovaných dodavatelů.

Následně vystoupil *Mgr. Filip Kadlec* z Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze se svým příspěvkem z oblasti právní úpravy veřejných zakázek. Veřejnou zakázkou se přitom myslí postup, který vede k uzavření smlouvy, jejíž jednou stranou je podnikatel v pozici dodavatele a druhou stranou je stát nebo jiné právní subjekty určené zákonem. Vystupující se po stručném uvedení tématu zaměřil na úpravu ochrany podnikatele a jeho zájmů v tomto postupu. K ochraně podnikatele slouží námitky, návrhy a podněty k Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, jakož i právní nástroje správního soudnictví. Všem těmto institutům se vystupující postupně podrobně věnoval. Přitom začal námitkami, coby základním prostředkem ochrany podnikatele v zadávacím řízení. Upozornil přitom na formální a obsahové požadavky, které musí námitka splňovat, a na lhůtu, v níž je možné námitku podat. Nechyběl ani rozbor úpravy, jak se s námitkami musí vypořádat zadavatel. Poté přešel k možnostem ochrany, kterou může podnikateli poskytnout Úřad pro ochranu hospodářské soutěže. Tady se zaměřil především na úpravu předběžných opatření, jimiž jsou zákaz uzavřít smlouvu a pozastavení zadávacího řízení nebo soutěže o návrh. V poslední části svého příspěvku se vystupující zaměřil na popis toho, jak a kdy se může podnikatel domáhat ochrany svých práv ve správním soudnictví.

Jako další vystoupila *Mgr. Klára Kulhánková*, taktéž z Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze s příspěvkem zaměřeným na právní úpravu prokury v novém občanském zákoníku. Vystupující se v úvodu krátce zabývala základním vymezením prokury coby zvláštní plné

moci a následně předestřela několik sporných otázek, které nová úprava prokury vyvolává. Položila si zejména otázku, zda je ustanovení občanského zákoníku nově zakotvující povinnost prokuristy jednat s péčí řádného hospodáře, kogentní či dispozitivní a dále jakou formu může mít ujednání mezi prokuristou a zastoupeným podnikatelem. K prvé otázce předložila několik argumentů na podporu obou možných výkladů. V diskuzi, která po příspěvku následovala, dospěla k závěru o jednostranné kogentnosti diskutovaného ustanovení (péče řádného hospodáře prokuristy je minimálním standardem péče, který nevylučuje přísnější ujednání mezi prokuristou a podnikatelem). Ohledně formy ujednání mezi prokuristou a podnikatelem nevyloučila vedle smlouvy příkazní ani možnost uzavření pracovní smlouvy a vymezila se tak vůči závěrům Nejvyššího soudu ČR k této problematice. Dále se vystupující zabývala okamžikem udělení prokury ve společnosti s ručením omezeným, kde zdůraznila novou (oproti obchodnímu zákoníku odlišnou) dikci právní úpravy, dle níž valná hromada schvaluje (již udělenou) prokuru. Nastínila též s tím spojená rizika při jednání prokuristy před (nově deklaratorním) zápisem prokury do obchodního rejstříku, zejména hrozbu relativní neplatnosti udělení prokury v případě jeho neschválení valnou hromadou společnosti s ručením omezeným.

S příspěvek zabývajícím se nájmem a pachtem v novém občanském zákoníku vystoupil *Mgr. Tomáš Dočkal*, též z Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze. V úvodu oba právní instituty stručně vymezil a poukázal na jejich blízkost. Právě jejich blízkost byla hlavní náplní jeho příspěvku, protože po dlouhou dobu nebylo v českém právním řádu mezi nimi rozlišováno, když existoval pouze nájem, který v sobě obsahoval i pacht. Vystupující především upozornil, že lakonické rozlišování podle obsahu, tj. podle převáděného práva („*nájem = právo užívací a pacht = právo požívací*“), je nepřesné až zkratkovité. Nato vystupující seznámil posluchače s vhodnějším rozlišovacím prvkem, který byl tradičně uznáván starší českou odbornou naukou a který je uznáván i zahraniční odbornou naukou, především naukou rakouskou a německou.

Na závěr vystoupil s příspěvkem *Mgr. Daniel Borsík*, rovněž z pražské Právnické fakulty Univerzity Karlovy. Účastníky konference seznámil s úpravou zápisu práv do katastru nemovitostí a jeho účinků po rekonstrukci českého soukromého práva hmotného. Přitom se podrobně zaměřil na zásadu materiální publicity zápisu do katastru nemovitostí. Uvedl, že tato zásada byla po rekonstrukci výrazně posílena, což doložil srovnáním staré a nové úpravy. Podle nové úpravy je chráněna dobrá víra toho, kdo nabyde právo od osoby, která je zapsaná jako oprávněná z tohoto práva v katastru nemovitostí. Vystupující uzavřel, že tato úprava je shodná s úpravou rakouskou a že je to rozumné vyřešení problému, na který už dříve poukázal Ústavní soud ČR.

S ohledem na výše načrtnutý průběh konference, který přilákal hojný počet návštěvníků z řad akademické obce i praxe, z nichž se mnozí aktivně zapojovali do diskuze, můžeme směle říci, že konference proběhla velmi úspěšně a dostala svému cíli. Jednotlivé příspěvky přinesly řadu cenných informací a podnětných závěrů. Podnítily též živou diskuzi, z níž opět vzešla řada inspirativních názorů. V započaté diskuzi účastníci následně pokračovali i po oficiálním skončení konference v rámci přátelského posezení v centru Prahy.

Vydání výstupu z konference v podobě kolektivní monografie je zamýšleno na léto 2014. Třetí ročník konference je plánován opět v podzimních měsících tohoto roku.

Mgr. Klára Kulhánková

JUDr. Tomáš Dočkal

Právnická fakulta Univerzity Karlovy v Praze